

межами. Тобто відбувається так зване реагування. На етапі засвоєння ціннісної орієнтації підліток вже цілеспрямовано вивчає різні погляди стосовно тої чи іншої проблеми і формує власне судження на основі цього, переконливо відстоює свій ідеал. Після цього йде етап прийняття на себе відповідальності за свою поведінку, розуміння своїх можливостей, побудови певних життєвих планів, що ґрунтуються на власних здібностях, інтересах, переконаннях. Тобто в цьому випадку учень вже організовує свої ціннісні орієнтації. Ну і останнім кроком є запровадження ціннісних орієнтацій у діяльність, коли підліток здатний виявляти самостійність у навчанні, готовий змінити власні судження під впливом інших переконливих аргументів, стійко і послідовно організовує свої дії. Іншими словами, можна стверджувати, що на цьому етапі учень вже частково знає, що він хоче від життя. [4, с. 7]

Було б дуже добре, якби кожний педагог усвідомив всю важливість реалізації цього принципу у житті підлітка. І справді, вже можна привітати того вчителя, у якого учень перебуває хоча б на першому етапі. Це вже маленька перемога.

Отже, в теперішніх умовах, коли навколишнє соціальне й культурне життя не стимулює виявлення гуманізму, а навпаки, часто породжує жорстокість, зневіру, нетерпимість, перед нами постає питання: як у негуманних умовах виховати в особистості, зокрема і в підлітка, моральні якості, людяність і повагу до всього живого. Цінності і ціннісні орієнтації в цьому випадку є тими станами, явищами і процесами в довколишньому житті, які стають орієнтирами для людини, особливо значущим регулятором її життєдіяльності й поведінки. Вони гармонізують і інтегрують духовний світ індивіда; визначають цілісність, унікальність і неповторність особистості; регулюють поведінку і діяльність людини в суспільстві, визначаючи її дії і вчинки. В. Сухомлинський у формуванні ціннісних орієнтацій учнів на перше місце ставив виховний аспект діяльності вчителя. Він усвідомлював самоцінність кожної дитини як особистості, що розвивається, і вважав, що учнів треба виховувати словом і особистим прикладом. І я не можу з ним не погодитись, адже поки школа існуватиме, доти й педагог стоятиме чи не на одній лінії з батьками у процесі виховання дитини і формуванні в неї того морально-ціннісного стержня, на який вона опиратиметься протягом всього подальшого її життя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Анненков В. Ціннісні орієнтації молоді на початку XXI століття [Текст] / В. Анненков // Професійно-технічна освіта. – 2007. - № 4. – С. 19-20.
2. Білецька І. Особистісні цінності як фундамент розвитку і становлення молодшого підлітка [Текст] / І. Білецька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія : Педагогіка. – 2005. - №5. – С. 3-6.
3. Бордюк В. М. Теоретичні основи формування ціннісної системи старшокласників (життєтворчий аспект) [Текст] / В.М. Бордюк // Педагогічні науки : збірник наукових праць / редкол : Є. С. Барбіна, В. Л. Федяєва, В.В. Кузьменко та ін. – Херсон : ХДУ, 2007. – Вип. 45. – С. 149-154.
4. Денисенко В. Реалізація принципу ціннісної орієнтації у роботі педагога з молодшими школярами [Текст] / В. Денисенко // Початкова школа. – 2007. - № 3. – С. 7-8.
5. Драченко В. В. Виховання морально-ціннісних орієнтацій підлітків на творах світової художньої літератури [Текст] / В. В. Драченко // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 2007. - № 2. – С. 89-97. – Проблеми виховання.
6. Коломієць В. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій підлітків [Текст] / В. Коломієць // Магістр. – Тернопіль : ТНПУ, 2008. – Вип. 4. – С. 28-31.

Пискур І.

Науковий керівник – доц. Кушнір О. В.

МЕДІАВІСВІТЛЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ: ОСНОВНІ ПОМИЛКИ ВІТЧИЗНЯНОГО ТЕЛЕПРОСТОРУ

Актуальність теми зумовлена складним соціально-політичним становищем, що призвело до загострення військових дій у східній частині України. Медіа, виконуючи одне зі своїх основних завдань – відзеркалювати суспільні відносини та явища, виокремили новий спеціалізований інститут – військову журналістику. З проголошенням державної незалежності потреби у даній галузі журналістики не було, відповідно спеціалізовані професійні кадри в

українському медійному просторі не були затребувані. Саме тому є актуальним аналіз певного медійного продукту задля виокремлення стандартів журналістської у зоні бойових дій.

Мета публікації – проаналізувати медійний продукт на військову тематику, виокремити помилки, які допускають журналісти центральних телеканалів при її висвітленні, а відтак, окреслити основні правила подачі військової інформації та роботи у зоні бойових бій.

Проблемами функціонування військової журналістики та її практичної реалізації ставала об'єктом вивчення та дослідження багатьох спеціалістів. Зокрема Клименко А. К працював над теорією воєнних конфліктів, а правові основи були досліджені Солодченком, В. С., Алексеевим, Г. В.

Специфіка військової журналістики визначає нові принципи роботи медійників. Звичні ракурси зйомки та норми передачі інформації змінюються у військовій журналістиці. Адже журналістські помилки провокують порушення національної безпеки, розголошення тактичних точок та стратегічних планів, а це, в свою чергу, може коштувати життя військовим.

У сучасному міжнародному спілкуванні інформація набула нового значення, інформаційна війна як новітній вид ураження стала популярною. Часто супротивники створюють спецштаби для дослідження та аналізу інформації, в тому числі тієї, що передається у ЗМІ. Відповідно до результатів вони можуть використати інформацію на свою користь. Як зазначив військовий журналіст Ян Іванишин в інтерв'ю газеті «День», фактично не треба ніякої розвідки, більшу частину розвідувальної інформації можна дізнатися із відкритих джерел, зокрема переглядаючи деякі сюжети українських телеканалів [1].

Світові медіа працювали у гарячих точках, тому основні принципи висвітлення війни уже існують. Відкорегувати і пристосувати їх до українських реалій вдалось Інституту масової інформації, який розбив рекомендації на основі американського досвіду роботи журналістів в зоні бойових дій [2].

Основні помилки, що допускають ЗМІ при висвітленні бойових дій:

- Без згоди військових називають їхні імена, місця прибуття. Така інформація ставить під загрозу спокій та життя рідних солдатів.
- Подання в ефір точної кількості військової техніки, обладнання та бойових запасів.
- Повідомлення точних географічних координат: розташування військових підрозділів або об'єктів.
- Оприлюднення інформації стосовно бойових оперецій., ефективності дій супротивника.
- Зйомка відеоряду із широким оглядом ландшафту, що дозволяє визначити дислокацію військових об'єктів.
- Показ відвертих відео померлих людей.
- Зйомка номерних знаків бойової техніки.
- Оприлюднення відеоряду, що демонструє рівень безпеки військових об'єктів.
- Згадування інформації про пересування військ та розгортання операцій.
- Повідомлення інформації про діяльність зі збору розвідувальних даних, де розкриваються їх тактика та методи.
- Обмеження щодо показу військовополонених, їх обличчя та імен.
- Оприлюднення імен та фото загиблих до того, як повідомили про трагедію їх рідних.

Останнє правило продубльовано у редакторській настанові ВВС, у якій йдеться: *«Коли вбито, поранено людей чи є зниклі безвісти, важливо, щоб, наскільки це практично можливо, їхні найближчі родичі не довідалися про цю новину від будь-якої з наших служб. Ми визнаємо, що якщо в наших повідомленнях не названі імена, то така новина може викликати непотрібне занепокоєння людей, чий близькі родичі могли б виявитися втягненими в події. Проте ми вважаємо, що це не так погано, як страждання, завдані першим повідомленням імен на радіо, телебаченні чи в інтернеті. Нам слід якнайшвидше звузити сферу занепокоєння, не називаючи при цьому імен окремих жертв, наприклад, долучивши в разі авіакатастрофи такі подробиці, як назва авіакомпанії, номер рейсу, пункти відправлення і призначення, щоб не стривожити ще більше людей»* [3].

Це основні помилки, які допускають журналісти під час роботи у зоні військової операції. Такі нехтування часто можуть коштувати життя військовим, журналістам та створюють небезпеку для їх рідних.

Нерідко фатальні помилки допускають не лише непрофесіонали, а й журналісти

центральної телеканалів. Зокрема, було помічено ряд порушень норм роботи медійників у зоні бойових дій у наступних сюжетах:

У випуску «ТСН» від 20 червня 2014 р. (телеканал «1+1») журналіст записує стед-ап на фоні озброєного військового, а далі повідомляє, де саме він знаходиться, доповнює розповідь кадрами ландшафту, де дислокуються військові. Також у сюжеті помітно зображення танка, на якому чітко видно номерне маркування. Переглянувши сюжет, ворог може зрозуміти, де розміщені військові, як вони озброєні, якою важкою технікою володіють.

Неетична демонстрація тіл загиблих з'явилась в ефірі того ж випуску «ТСН». У сюжеті про трагедію під Волновахою журналісти подали в ефір кадри з тілами загиблих українських військових.

Порушення під час висвітлення бойових дій було виявлено на телеканалі «СТБ». Новинна програма «Вікна» (ефір від 24. 01.2015 р.) відзняла репортаж із зони АТО, в якому було помічено декілька недоліків. По-перше, журналіст повідомив в ефірі, що один з блокпостів обстрілюється терористами, у тому ж сюжеті він вказав на вкрай важку ситуацію у даній зоні. Це, як відомо, є оприлюдненням ефективності дій супротивника. Також у сюжеті подано кадри озброєння української армії, широколандшафтні зйомки місцевості.

Подібну помилку допустив інформаційний телеканал «24». В ефірі випуску новин, у сюжеті про Донецький аеропорт (ефір від 24.01.2015), журналісти розкрили важке становище військових у деталях. Крім того, повідомили дислокацію нових артилерійських точок та пересування армії.

Телеканал «2+2» подав у ефірі програми «Спецкор» інформацію щодо ефективності дій супротивника. У сюжеті від 16 березня 2015 р. озвучено таке повідомлення: «Щодня є поранені та загиблі ...».

Журналіст Андрій Цаплієнко, який працює кореспондентом у зоні АТО, крім вище зазначених принципів оприлюднення інформації на війні також додає три важливих правила:

Перевірка інформації: 10 лютого 2015 р. низка українських ЗМІ подала інформацію про загибель комбата батальйону «Львів» Ігоря Вольського. Пізніше з'ясувалося, що комбат не загинув, а отримав поранення. Це приклад того, що журналісти скористались чуткою як інформаційним приводом. У час кібер- та інформаційної війни перед оприлюдненням інформацію потрібно перевірити з 5 джерел. Недобросовісна робота журналіста може привести до поширення ворожої пропаганди або до інших наслідків.

При висвітленні фактів воєнних дій важливо уникати непорозумінь та двозначності. Згідно стандартів журналістики, не варто в сюжетах промовляти такі висловлювання, як «ваші, наші, наші бійці, ворог», натомість потрібно вживати вирази «українське військо, супротивник».

Працюючи у зоні бойових дій, потрібно пам'ятати, що помилка журналіста може коштувати життя. Це стосується не лише безпеки медійника, а й людей, що з'являються в сюжеті. На війні «смажені факти», рейтинги та принципи першості варто відкинути задля безпеки та збереження життя [4].

Отже, працюючи на території бойових дій, медійники зобов'язані дотримуватись певних правил. Висвітлення цивільного життя різниться від роботи зі специфічною військовою інформацією, неправильне, непродумане використання якої може призвести до людських жертв. Тому медіакритика зобов'язана слідкувати за сучасними, особливо військовими, інформаційними потоками у вітчизняному телепросторі та реагувати на випадки некоректного, неетичного, а значить, небезпечного оперування інформацією.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Іванишин Я. Як відродити військову журналістику / Я. Іванишин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/media/yak-vidrodyty-viyskovu-zhurnalistyku>
2. ІМІ. Обмеження для журналістів у зоні АТО : про що писати не можна : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://imi.org.ua/safetyofjournalists/47057-8-pomilok-jurnalistiv-u-zoni-ato-infografika.html>
3. Редакційні настанови БІ-БІ-СІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://journalib.univ.kiev.ua/BBC_Guidelines_Ukr.pdf
4. Цаплієнко А. Андрій Цаплієнко : «Головне – ваше життя, а не репортаж чи камера» / А. Цаплієнко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/master_clas/andriy_tsaplienko_golovne_vashe_zhittya_a_ne_reportazh_chi_kamera/